

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 10 (Mart/March 2023), s. 529-551.
Geliş Tarihi-Received: 30.01.2023
Kabul Tarihi-Accepted: 18.03.2023
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1244680

Cahit Zarifoğlu Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi

Analysis of Graduate Studies on Cahit Zarifoğlu

Mustafa ORHAN*

Öz

Bu çalışmada Cahit Zarifoğlu konulu lisansüstü çalışmaların; yapıldıkları yıl, üniversite, enstitü, tez türü, yazıldığı diller, konuları, amaçlarının ifade ediliş biçimi, araştırma yöntemleri, evren ve örneklemi, veri toplama araçları, önerilere yer verip vermediklerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Konuyla ilgili YÖK ulusal tez merkezine kayıtlı 25 lisansüstü tez tespit edilmiş ve bu tezlerin tamamı araştırmanın konusunu oluşturmuştur. Tespit edilen tezlerin incelenmesinde nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Veriler içerik analizi yöntemi ile elde edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda; Cahit Zarifoğlu konulu lisansüstü düzeyde ilk çalışmanın 1992 yılında yapıldığı, en çok tezin (6 tez, %24) 2019 yılında yapıldığı, çalışmaların tamamının master düzeyinde olduğu, 17 tezin (%68) Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yapıldığı, %56'sında amaçların ifade edildiği, çalışmaların tamamının Türkçe yapıldığı, en çok çalışmanın Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesinde yapıldığı, çalışmaların Cahit Zarifoğlu'nun eserlerinden hareketle yazarın farklı yönlerini ortaya koyan konularda yapıldığı verilerine ulaşılmıştır. Elde edilen verilerden hareketle Cahit Zarifoğlu'nun eserlerinden ulaşılabilecek bütün yönlerine değinildiği, değinilmeyen yönünün bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan incelenen tezlerden hareketle Cahit Zarifoğlu ile ilgili konularda sınırlılıklar olduğu değerlendirilmektedir. Elde edilen sonuçlara dayanarak, alanda çalışmak isteyen araştırmacılar için önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Cahit Zarifoğlu, çocuk edebiyatı, değerler eğitimi, kişilik gelişimi.

Abstract

In this research, postgraduate studies on Cahit Zarifoğlu; The aim of this study was to examine them according to the year they were made, university, institute, type of thesis, the languages in which they were written, the subjects, the way their aims were expressed, research methods, universe and samples, data collection tools, and whether they included suggestions. 25 postgraduate theses registered to the YÖK national thesis center on the subject have been identified and all of these theses have formed the subject of the research. Qualitative research method was adopted in the examination of the identified theses. The data were obtained by content analysis method. As a result of the examination; The first postgraduate study on Cahit Zarifoğlu was conducted in 1992, the most theses (6 theses, 24%) were made in 2019, all of the studies were at the master's level, 17 theses (68%) were made at the Social Sciences Institute, 56% of them stated the objectives. It has been reached to the data that all of the studies were done in Turkish, most of the studies were done at Fatih Sultan Mehmet Foundation University, and the studies were done on the subjects that reveal the

different aspects of the author, based on the works of Cahit Zarifoğlu. Based on the data obtained, it was concluded that all aspects of Cahit Zarifoğlu's works that can be reached were mentioned, and there was no aspect that was not mentioned. On the other hand, based on the theses examined, it is evaluated that there are limitations in the subjects related to Cahit Zarifoğlu. Based on the results obtained, suggestions are given for researchers who want to work in the field.

Keywords: Cahit Zarifoğlu, children's literature, values education, personality development.

Giriş

Cahit Zarifoğlu'nun Hayatı, Eserleri ve Sanat Anlayışı.

Şair, yazar ve düşünce insanı Cahit Zarifoğlu, 1 Temmuz 1940'ta Ankara'da doğmuştur. Babası devlet memuru, annesi ev hanımıdır ve dört kardeştir. Babasının memur olmasından kaynaklı olarak Cahit Zarifoğlu'nun eğitim - öğretim hayatı değişik yerlerde geçmiştir. İlkokula Siverek'te başlayan Zarifoğlu, ortaokul ve liseyi Kahramanmaraş'ta bitirir. Lise döneminde tanıştığı Ersin Nazif Gürdoğan, Erdem Beyazıt, Akif İnan, Rasim Özdenören, Aleâddin Özdenören gibi isimlerle dostluğunu hayatının sonuna kadar sürdürür. Cahit Zarifoğlu'nun aile ve arkadaş çevresinin okumaya, sanata, edebiyata meraklı bireylerden oluşması kendisinin de adından sıkça söz edilen bir şair ve yazar olmasında etkilidir.

1957'de *Hamle* adlı bir okul dergisinde ilk deneme ve şiirleri yayımlanmaya başlar. *Hamle* dergisi Nuri Pakdil'in öncülüğünde çıkmaktadır. *Genç Şairler Antolojisi* adlı kitapta 1958'de bir şiiri yer alır. *İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı* bölümüne kaydolduğunda tarihler 1961'i, mezun olduğunda ise 1971'i göstermektedir. Tek sayı yayımlanan *Açı* dergisini 1962'de çıkarır. Abdurrahman Cem müstear adıyla 1965 yılında *Yeni İstiklal* gazetesinde şiirleri yayınlanır. Takvimler 1966'yı gösterdiğinde şiirleri *Diriliş Dergisi*'nde yayımlanmaya başlar. *Soyut*, *Yeni Dergi*, *Papirüs* vb. dergilerde de aynı yıl zaman zaman yazı çalışmaları yayınlanır. Artık sanat ve edebiyat ortamlarında adı duyulmaya başlanmıştır. *Babali'de Sabah* gazetesinde çalışır, o dönemde 1967 yılında ilk kitabı olan *İşaret Çocuklar* basılır. Almancasını geliştirmek, ufkunu genişletmek için 1972'de Almanya'ya gider, ardından otostopla birçok Avrupa ülkesini de dolaşır. Adını sıkça duyduğumuz *Yedi Güzel Adam* adlı kitabı 1973'te yayınlanır. 1973'te başladığı vatani görevini 1975 yılında bitirir. *İns* adlı hikâye kitabını 1974'te yazmıştır. Askerlikten sonra Ankara'da memuriyet hayatı başlar. 1976 yılında, Rasim Özdenören, Erdem Bayazıt, Akif İnan, Nazif Gürdoğan, Bahri Zengin ve Hasan Seyithanoğlu ile beraber yine Ankara'da "*Mavera*" dergisini çıkarmaya başlarlar. Cahit Zarifoğlu, 1977 yılında *Menziller* adlı şiir kitabını, 1980 yılında *Yaşamak*, *Konuşmalar* adlı kitabını yazar. 1983 yılında *Ağaçkakanlar*, *Serçekuş*, *Katıraslan* adlı kitapları yazmıştır. Türkiye Yazarlar Birliği tarafından 1984 yılında çocuk edebiyatı ödülüne layık görülür. *Savaş Ritimleri* adlı romanını 1985 yılında yazmıştır. *Korku ve Yakarış*, *Bir Değirmendir Bu Dünya* adlı kitaplarını 1986 yılında yazmıştır. 1987 yılı Cahit Zarifoğlu için aynı zamanda verimli bir yıldır. 1987 yılında *Yürek Dede ile Padişah*, *Motorlukuş*, *Küçük Şehzade* adlı kitapları yazmıştır. 7 Haziran 1987 tarihinde vefat eden Zarifoğlu'nun kabri Küplüce mezarlığındadır. Cahit Zarifoğlu'nun vefatından sonra, sağlığında herhangi bir yerde yer almayan çalışmaları müstakil olarak yayımlandığı gibi daha önce yayımlanan çalışmaları ile yayımlanmayan çalışmaları birleştirilerek yeni kitaplarının yayımlandığı bilinmektedir. Bu türden 1989 yılında *Şiirler*, *Zengin Hayaller Peşinde*, *Gülücük*, *Kuşların Dili*; 1990 yılında *Ağaç Okul*; 1991'de *Romanlar*; 1996 yılında *Hikayeler*; 2006 yılında *Çocuklarımızla Atlara Biniyorduk*, 2009 yılında *Okuyucularla*; 2010'da *Mektuplar* adlı kitapları yayımlanmıştır. Halen Cahit Zarifoğlu'nun çalışmaları "*Bütün Eserleri*" adıyla satışa sunulmuştur. Cahit Zarifoğlu ile ilgili değişik dergilerde özel sayılar çıkarılmış, lisansüstü çalışmalar yapılmıştır, yapılan lisansüstü

çalışmaların adları çalışmada belirtilmiştir (Kaya, 2007; Metin, 2012; Yazıcılar, 2013; Sağman, 2016; Çakır, 2017; Eş, 2018; Karlı, 2019; Öğüt, 2019; Türksoy, 2019; Kuzu, 2021; Karaçam, 2023).

Şair, yazar, düşünür, bilim insanı olarak eserler vermeye başlamanın uzun bir yetişme, hazırlık dönemi gerektirdiği bilinmektedir. Kişinin bu dönemde çevresinde bulunan ve kendilerinden istifade ettiği kişilerden etkilenmesi doğaldır. Ortaya çıkan ürünler değerlendirilirken değişik kişilerden etkilendiği (Kılınç, 2022), eserlerinde değişik kişilerin izinin olduğu bu nedenle söylenir. Cahit Zarifoğlu da şair, düşünür, yazar, yönetici vb. farklı yönleriyle karşımıza çıkmaktadır. Çok yönlü yetişmesinde değişik kişilerin emeği olduğu (Soylu, 2021) bilinmektedir. Cahit Zarifoğlu'nun eserlerinde, etkilendiği kişilerin izlerine rastlamak elbette mümkündür ancak Zarifoğlu'nun şiirleri; bilinen edebi akımların, döneminde adından sıkça bahsedilen ideolojilerin kalıplarına girmemektedir (Akça, 2017). Cahit Zarifoğlu'nun babasının eğitimi, kültürlü, sanata ve edebiyata, divan şiirine vakıf birisi olduğu (Beyhan, 2020) bilinmektedir ve Zarifoğlu'nun sanat - edebiyat yönüyle ilk hocasının, şiirlerindeki insani, dinî- tasavvufî düşüncenin kaynağının babası olduğunu söylemek mümkündür. Cahit Zarifoğlu'nun lisede tanıştığı ve bir ömür beraber olduğu çevre, şairin edebiyat ve sanat yönüyle yetişmesinde bir başka önemli rol oynamıştır. Zarifoğlu, edebiyat ve sanat anlamında yaptığı çalışmaların büyük bir kısmını lisede tanıştığı ve dostluklarını bir ömür sürdürdüğü arkadaşlarıyla yapmıştır (Demirci, 2019). Cahit Zarifoğlu'nun İstanbul Üniversitesi Alman Filolojisi bölümü mezunu olduğu (Kaçmaz, 2018) bilinmektedir. Bu nedenle çalışmalarında bu etkiye rastlamak mümkündür (Soylu, 2021). Cahit Zarifoğlu'nun yaşadığı ve ilk şiirlerini kaleme aldığı dönemde Türk edebiyatında İkinci Yeni şiir anlayışı ön planda olmasına karşılık şairin şiirleri her yönüyle İkinci Yeni şiir anlayışına da uymamaktadır. Şair bu durumun farkındadır (Akça, 2017; Şakar, 2017). Zarifoğlu'nun şiirlerinde ilerleyen dönemde Sezai Karakoç ve Necip Fazıl Kısakürek etkilerini görmek mümkündür. Ancak, Zarifoğlu'nun şiirlerinde dinî söyleyişi öne çıkarmadığı, konuyla ilgili duyarlılığını daha derinden vermeyi tercih ettiğini belirtmek (Bilge, 2017) mümkündür.

Cahit Zarifoğlu'nun Yaşadığı Dönemin Önemli Olayları, Zarifoğlu'nun Olaylara Karşı Tutumu

Yazarın yaşadığı dönem, dünya ve Türkiye açısından sıcak siyasi gelişmelerin yaşandığı yıllardır. Dünya genelinde Doğu - Batı bloğu çekişmesi ve buna bağlı gerginlikler had safhadadır. Türkiye özelinde Türk gençleri ideolojik kamplara bölünmüş ve "sağ - sol" fraksiyonlara ayrılmıştır. Şair, yazar ve düşünürlerin bu ve benzeri nedenlerden kaynaklı problemlere duyarsız kalmaları beklenemez. Millî - manevi çizgide yetişen, eserlerinde bu çizginin renklerine yer veren Cahit Zarifoğlu, yaşadığı dönemin olaylarına mensubu olduğu kültür dairesinde duyarlık göstermiştir. Cahit Zarifoğlu, yaşadığı dönemin en büyük problemlerinden olan Afganistan - Rusya savaşını eserlerine taşımış, Rusların Afganistan halkına yaptığı zulmü, savaşta mağdur olan insanları ve özellikle çocukları ön planda tutmuş, Afgan halkının yanında olduğunu açıkça beyan etmiştir (İşler, 2022). 2 Şubat 1982 tarihinde yaşanan ve tarihe "Hama Katliamı" olarak geçen Hama olayları Cahit Zarifoğlu'nun eserlerinde karşılık bulmuştur. Suriye yönetimi Hama'da isyan başlatıldığı iddiası üzerine, orayı işgal etmiş ve Uluslararası Af Örgütü'ne göre 10.000 - 25.000 arası sivil öldürmüştür. Zarifoğlu şiir ve söyleşilerinde bu menfur olayla ilgili duygu ve düşüncelerini dile getirmiş (Paksoy, 2016), bu olayda da masum Hama halkının yanında olduğunu belirtmiştir. Zarifoğlu, İslam dünyasının dünyayı derinden sarsan bu olayları görmezden gelmesine, batının da ikiyüzlü davranıp olaylar karşısında sessiz kalmasına tepkisini (Akça, 2017; Bilge, 2017) dile getirmiştir.

Cahit Zarifoğlu'nun yaşadığı dönem, dünyanın sanayileşme yönünde hızla ilerlediği, işsizliğin hızla arttığı ve bunlara bağlı olarak göçün, ekonomik problemlerin çoğaldığı yıllardır. Yabancı dil pratiğini arttırmak için Almanya'ya gittiği dönemde Avrupa'nın değişik ülkelerini de gezen Zarifoğlu, Avrupa insanının yaşadığı bireyselleşme ve çöküş karşısındaki tepkisini kitaplarında dile getirmiştir (Akça, 2017; Zarifoğlu, 2010; Yazıcılar, 2013). Diğer taraftan, şairin de içinde bulunduğu arkadaş grubu tarafından çıkarılan *Mavera* dergisinde konuyla ilgili düşüncelere yer verildiği (Bilgili, 2018) görülmektedir.

Araştırmacılar, "Cahit Zarifoğlu'nun Grek, Hristiyanlık ve Germen ruhunun dünyada halen güçlü olduğunu belirttiğini", bu durumun Müslümanlar lehine değişmesi için İslam dünyasının daha fazla çalışılması gerektiğine inandığını (Ergün, 2017) değerlendirmektedir. Cahit Zarifoğlu, dünyadaki Müslümanların birlik olmaları halinde batıcılık, sosyalizm, devrim gibi uzun yıllardır devam eden problemlerin kökünden halledileceğine (Zarifoğlu, 2004, 118) inanmaktadır. UNESCO, 1979 yılını "Dünya Çocuk Yılı" ilan etmiştir ve Cahit Zarifoğlu bunun samimiyetine inanmaz. Zarifoğlu'na göre Batı dünyası kendisini şirin gösterme ve sömürüyü devam ettirme (Zarifoğlu, 2004, 146) derdindedir. Cahit Zarifoğlu, yaşadığı dönemde İslam ülkelerindeki yozlaşmaya şahit olmuştur. Yozlaşmanın uzun vadede toplumlara etkileyeceğini bilen yazar, gelecek dönemlerde yaşayacak çocuklarda yazdığı kitaplarla farkındalık oluşturmak istemektedir. Bu farkındalığı da estetikten ödün vermeden oluşturmayı (Metin, 2012) düşünmektedir. 1967'de meydana gelen ve İslam dünyasının 20. yüzyılda yaşadığı önemli olaylardan biri de Arap - İsrail savaşıdır. Sonuçları itibarıyla İsrail'in lehine, İslam dünyasının aleyhine sonuçlanan savaşla ilgili Türkiye'deki birçok şair ve yazar gibi Cahit Zarifoğlu da tepkilerini dile getirmiş ve İsrail'in karşısında, mazlumların yanında yer almıştır. Zarifoğlu konu ile ilgili duygularını "Daralan Vakitler" adlı şiirinde (Paksoy, 2016; Zarifoğlu, 2013) dile getirmektedir.

Bilinen adıyla *İran Devrimi*, 1978 yılında İran'da Şah Rıza Pehlevi'ye karşı başlatılan protestoların sonunda 1 Şubat 1979'da Ayetullah Humeyni'nin sürgünde bulunduğu Paris'ten ülkesi İran'a dönerek yönetimin başına geçtiği olaylar zincirinin adıdır. İslam dünyasının 20. yüzyılda yaşadığı önemli olaylardan biridir. Cahit Zarifoğlu; dünya kamuoyunda "İran İslam Devrimi" olarak da bilinen olaylar karşısında Afganistan - Rusya savaşındaki gibi net tavır gösterip taraf olmamıştır. İran'daki olaylarda ABD ve Batı'nın parmağı olduğu düşüncesinin, şairin bu tutumunda etkisi olduğu (Ergün, 2017) değerlendirilmektedir.

Cahit Zarifoğlu'nun Çocuk Edebiyatçılığı Yönü

Türkiye'de bugünkü anlamda çocuk edebiyatı çalışmalarının Tanzimat döneminde başladığı bilinmektedir (Orhan, 2021). Tanzimat'tan günümüze her yönüyle gelişmeye devam eden çocuk edebiyatı alanına birbirinden kıymetli birçok yazar, düşünür, şair ve akademisyenin katkı verdiği bilinmektedir. Çocuk edebiyatının modern anlamda kendine gelmeye başladığı 1980'li yıllarda Cahit Zarifoğlu da farklı türlerde yaptığı çalışmalarla katkı sağlamıştır. Türkiye'de çocuklar için yapılan çalışmalarda "millî - manevî" yön genel anlamda ikinci planda tutulurken, Cahit Zarifoğlu ile beraber evrensel bir anlatımla "millî-manevî" değerler çocuk edebiyatı çalışmalarında daha belirgin bir şekilde yer almaya başlamıştır ve yazar bu düşünce ile *Şerçekuş* adlı kitabını yazdığını (Zarifoğlu, 2006) dile getirmektedir. Batının çocukları; duygu, düşünce, iş gücü vb. pek çok yönden sömürü aracı olarak kullandığını düşünen Cahit Zarifoğlu UNESCO'nun 1979 yılını "Dünya Çocuk Yılı" ilan etmesini samimi bulmaz ve bunun sömürünün devamı için bir düzmece olduğuna (Zarifoğlu, 2004, s. 146) inanır.

Cahit Zarifoğlu'nun çocuk edebiyatçılığı yönünü, farklı yerlerde yazdığı yazılarından, verdiği röportajlardan anlamak mümkündür. Cahit Zarifoğlu çocuk edebiyatını önemsemektedir ve Türkiye'de evrensel bir dille "millî - manevî - insani" değerleri vurgulayan çocuk edebiyatı çalışmalarının yetersiz olduğunu, bu alanda elimizin çabuk tutulması gerektiğini dile getirmektedir (Zarifoğlu, 2006, s. 69). Cahit Zarifoğlu; çocuk edebiyatı yazarlığının ciddi bir uğraş olduğunu, sorumluluk gerektirdiğini bu nedenle dikkatli olunması gerektiğini, bu alanda yazmak isteyenlerin kendilerini yetiştirmeleri gerektiğini düşünmektedir (Zarifoğlu, 2006, s. 79-80). Cahit Zarifoğlu'nun çocuk edebiyatı yazarı olarak çok farklı bir yönü daha dikkat çekmektedir. Yazar, çocuklar için yazmayı planladıklarını kimi zaman önce kendi çocuklarına anlatmakta ve bir anlamda yazacaklarını "test" etmektedir. Yazarın benzer sayısız uygulamalarının olduğu, hatta anlattığı bu çalışmalarını yakın arkadaşlarının da dinlediği bilinmektedir (Zarifoğlu, 2006, s. 89). Çocuk edebiyatı yazarlarının pek çoğunun eserlerinde kendi çocukluklarından da yararlandıkları bilinmektedir. Cahit Zarifoğlu'yla yapılan röportajların birinde yazar çocuklar için yaptığı çalışmalarda kendi çocukluğundan yararlanmadığını belirtmiştir (Zarifoğlu, 2006, s. 229). Zarifoğlu; çocuklara yönelik çalışmalarında genellikle sekiz - dokuz yaş aralığını hedef aldığını, basit konularda, çocukların merakını çeken, sürükleyici çalışmaları tercih ettiğini dile getirmektedir. Zarifoğlu'na göre büyükler, yazarın kitaplarında çocukluklarından bir an bulmakta ve mutlu olmaktadır (Zarifoğlu, 2006, s. 101). Yazar her ne kadar hedef kitlesinin sekiz - dokuz yaş olduğunu belirtse de hedef kitlenin 4 - 15 arası çocuklar olduğunu dile getirenler de bulunmaktadır (Özlem, 2008). Cahit Zarifoğlu, çocuk kitaplarında edebiyatın anlatım türlerinin pek çoğundan yararlanmakla birlikte ağırlıklı olarak masal türünü tercih etmiş, masal diliyle çocuklara hitap etmiştir (Zarifoğlu, 2006, s. 251). Cahit Zarifoğlu'nun çocuklar için yazdığı kitaplarda vermek istediği düşünceler Paul Eluard ve André Breton'un belirttiği "verilmek istenenin meyvedeki gıda gibi olması" (Sivri, 2008) ilkesiyle örtüşmektedir. Cahit Zarifoğlu, çocukları ilgilendiren yakın ve gelecek dönemdeki farklı problemleri çocuklara modern masal diliyle aktarmayı temel hedef belirlediği için, yazarın eserleri problem temelli çocuk kitapları olarak kabul edilebilir (Aldı, 2017). Zarifoğlu'nun çocuk kitaplarının bazılarında kahramanlar hayvanlardır ve bu durumun İslam geleneğinden kaynaklandığı (Şirin, 2013) değerlendirilmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yapılan bu çalışmada Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan çalışmalarda yazarın hangi yönüne / yönlerine değinildiğinin, hangi yönüne/yönlerine değinilmediğinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu çerçevede Türkiye'de Cahit Zarifoğlu üzerine yapılmış lisansüstü tezler; tezlerin yapıldıkları yıllara, üniversitelere, enstitülere, tez türüne, yazıldıkları dillere, konularına, amaçlarının ifade edilmiş biçimlerine, araştırma yöntemlerine, evren ve örneklemelerine, veri toplama araçlarına, önerilere yer verilip verilmemesine göre incelenmiştir. Yapılan incelemede, Cahit Zarifoğlu konulu lisansüstü çalışmaların "Cahit Zarifoğlu'nun hangi yönüne/yönlerine değinildiği; hangi yönüne/yönlerine değinilmediği, değinilen yönlerine nasıl değinildiği, değinilmeyen yönleri varsa neden değinilmediği" araştırılmıştır. Yaşadığı dönemin olaylarına tanıklık etmekle yetinmeyip, duyarlılık göstererek düşüncelerini yetişkinlerle beraber özellikle çocuklara aktarmayı, onlara kendilerini bekleyen problemler karşısında çözüm yolları önermeyi görev bilen Cahit Zarifoğlu'nun önemli bir yazar olduğu değerlendirilmektedir. Tanzimat'la birlikte modern anlamda çocuk edebiyatı çalışmalarının başladığı Türkiye'de Cahit Zarifoğlu 1980'li yıllarda çocuk edebiyatına farklı bir bakış açısı getirmiştir. 1980'lere kadar çocuk edebiyatı eserlerinde genellikle bildik genel konular ele alınırken,

Zarifoğlu ile birlikte “milli – manevi konuların modern bir üslupla” dile getirilmesine ek olarak uluslararası düzeyde çocuklar üzerine oynanan oyunlar da yine çağdaş masal anlatımıyla çocuklara anlatılmıştır.

Herhangi bir konuda yapılan akademik çalışmalar, alanda araştırma yapanların/yapacak olanların konu veya alt konu belirlemede başvuracakları önemli kaynaklar arasında yer almaktadır. Yapılan literatür taramasında Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarla ilgili derli toplu herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmadan elde edilecek bulgulara göre çalışmanın eksik yönleri tespit edilerek araştırmacılara kolaylık sağlanması hedeflenmiştir. Yapılan bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı, araştırmacılara yol göstermesi yönüyle kolaylık sağlayacağı, bu nedenle çalışmanın önemli olduğu düşünölmektedir. Bu konuda yapılan ilk çalışma olduğu var sayımı ile tezlerle ilgili analizler, kendi aralarında herhangi bir gruplandırma yapılmadan, şu başlıklara göre yapılmıştır: Tezlerin yapıldıkları yıllara, üniversitelere, enstitülere, tez türüne, yazıldıkları dillere, konularına, amaçlarının ifade ediliş biçimlerine, araştırma yöntemlerine, evren ve örneklemlerine, veri toplama araçlarına, önerilere yer verilip verilmemesine göre dağılımı. Tezler konularına göre incelenirken, YÖK sisteminde kayıtlı konu başlıklarına değil; tezlerin içeriklerinden hareketle genel anlamda hangi konuya odaklandığına bakılmış ve bu yönde bir inceleme tercih edilmiştir.

I. YÖNTEM

Bu araştırmada Türkoloji ve sosyal bilimler konusunda yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri içerik analizi ile değerlendirilmiştir. İçerik analizi, araştırmacının herhangi bir kişi veya duruma doğrudan müdahale etmeden inceleme yaptığı bir araştırma yöntemidir (Bıkmaz vd., 2013). İçerik analizleri genel olarak meta-analiz, meta-sentez ve betimsel içerik analizi olmak üzere üçe (Çalık ve Sözbilir, 2014) ayrılmaktadır. Meta-analizde istatistik metodlarının yardımıyla belirli bir konuda yapılan çalışmalar sistemli bir şekilde ve bir sonuca ulaşmak amacıyla özetlenir. Bu araştırma; meta-analiz yöntemi kullanılarak yapılan, bir konu hakkında birbirinden bağımsız çalışmaların ele alındığı, çalışma yöntemleri ve sonuçlarının açıklayıcı ve tanımlayıcı türden değerlendirildiği betimsel içerik analizi çalışmasıdır.

İncelenen Doküman

YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanına 23 Ocak 2023 tarihinde “Cahit Zarifoğlu” yazılarak tarama yapılmıştır. Tarama sonucu çıkan 25 lisansüstü çalışma araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Tezlerin tamamı yüksek lisans seviyesindedir. Evrendeki erişime açık yirmi iki tezin tamamı araştırmaya konu edilmiş olup, aralarından örneklem seçilmemiştir. Araştırılacak tezler seçilirken;

a) Lisansüstü düzeyinde çalışmalardan oluşması,

b) Çalışmanın tamamında veya bir kısmında Cahit Zarifoğlu’nun sanatına, sanat anlayışına yer verilmiş olması,

c) YÖK ulusal tez merkezi veri tabanında <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> 23

Ocak 2023 tarihi itibarıyla kayıtlı olması,

d) Erişime açık olması ölçütleri dikkate alınmıştır ve tarih ve zaman aralığı sınırı getirilmemiştir. Ancak; erişim izni olmayanlar da temin edilerek değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 1. İncelenen Lisansüstü Çalışmalara İlişkin Bilgiler

No	Tez Adı	Yazarı	Yılı	Üniversite	Türü
1	Cahit Zarifoğlu'nun Şiirlerinde Görme ve Gösterme Biçimleri	Emine KILINÇ	2022	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	Yüksek Lisans
2	Çağdaş Masal Örneği Olarak Cahit Zarifoğlu'nun Anlatıları	Sevil KUZU	2021	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	Yüksek Lisans
3	Abdurrahman Cahit Zarifoğlu'nun Hayatında ve Eserlerinde Tasavvufun Etkisi	İbrahim BEYHAN	2020	Şırnak Üniversitesi	Yüksek Lisans
4	Cahit Zarifoğlu Hikâyelerinin Değerler Açısından İncelenmesi	Celalettin ASLAN	2019	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Yüksek Lisans
5	Cahit Zarifoğlu'nun Savaş Ritimleri ve Andrea Busfield'in Milyonlarca Gölgenin Altında Romanlarında Afganistan ve Savaş İzleği	Abdulraziq TÜRKSOY	2019	Atatürk Üniversitesi	Yüksek Lisans
6	Din Eğitimi Açısından İnsanın Anlam Arayışı Problemine Cahit Zarifoğlu Masalları Bağlamında Bir Bakış	Emine T. DEMİRCİ	2019	Marmara Üniversitesi	Yüksek Lisans
7	Cahit Zarifoğlu'nun 'Yürekdede ile Padişah' ve 'Serçekuş' Eserlerinde Söz Dizimi	Ahmet KARSLI	2019	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
8	Cahit Zarifoğlu Şiirinde İyilik ve Kötülük İmgeleri	Şeyma SUBAŞI	2019	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	Yüksek Lisans
9	Cahit Zarifoğlu'nda Dinî Kişiliğin Psikolojisi	Nurşin G. ÖĞÜT	2019	Harran Üniversitesi	Yüksek Lisans
10	Cahit Zarifoğlu'nun Masallarının Değerler Eğitimi ve Söz Varlığı Açısından İncelenmesi	Gökçe KAÇMAZ	2018	İnönü Üniversitesi	Yüksek Lisans
11	Sezai Karakoç ve Cahit Zarifoğlu'nun Şiirlerindeki Ortak Temaların Mukayesesi	Ahmet EŞ	2018	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	Yüksek Lisans

12	Cahit Zarifoğlu'nun Şiirlerinde İnsan ve Toplum	Sibel AKÇA	2017	Ahi Evran Üniversitesi	Yüksek Lisans
13	İslâmî Duyarlılık Çerçevesinde Cahit Zarifoğlu'nun Çocuk Hikâyeleri	Hüseyin N. SAĞMAN	2016	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	Yüksek Lisans
14	Samed-İ Behrengi'nin 'Nine ve Sarı Cıvciv' ve Cahit Zarifoğlu'nun 'Serçekuş' Öykülerindeki Ana Karakterlerin Bireyselleşme ve Toplumsallaşma Açısından Karşılaştırılarak İncelenmesi	Seda AZAK	2016	Selçuk Üniversitesi	Yüksek Lisans
15	Cahit Zarifoğlu'nun Eserlerinde Dinî ve Manevi Unsurlar	Süleyman R. YAZICILAR	2013	Marmara Üniversitesi	Yüksek Lisans
16	Cahit Zarifoğlu'nun Nesirlerinde İnsan	Elvan SARI	2013	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	Yüksek Lisans
17	Cahit Zarifoğlu Üzerinde Rainer Maria Rilke Etkisi	Ümit SOYLU	2012	İstanbul Kültür Üniversitesi	Yüksek Lisans
18	Çocuk Sesinin Düzlüğünü Arayan Adam: Cahit Zarifoğlu Cahit Zarifoğlu'nun Eserlerinde Çocuk İmgesi	Hatice METİN	2012	Atatürk Üniversitesi	Yüksek Lisans
19	Masal Türünün Çocuktaki Kavram Gelişimine Etkisi Üzerine Bir Araştırma: Cahit Zarifoğlu Örneği	Seher İŞNAS	2011	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Yüksek Lisans
20	Samed Behrengi'nin "Küçük Kara Balık", Richard Bach'ın "Martı Jonathan Livingston" ve Cahit Zarifoğlu'nun "Motorlu Kuş" Adlı Öykülerindeki Ana Karakterlerin Kişilik	Özlem ÇOLAKER	2009	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Yüksek Lisans

	Gelişimi, Bireyselleşme ve Toplumsallaşma Açısından Karşılaştırılması				
21	Cahit Zarifoğlu'nun Çocuk Kitaplarında Temel Değerler	Vural KAYA	2007	Selçuk Üniversitesi	Yüksek Lisans
22	Cahit Zarifoğlu Eserlerinin Tematik İncelemesi	Nazım ELMAS	1992	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Yüksek Lisans
23	Cahit Zarifoğlu'nun Şiiri Üzerine Bir İnceleme	Rıdvan ÇINAR	1999	Dokuz Eylül Üniversitesi	Yüksek Lisans
24	Cahit Zarifoğlu'nun Çocuk Edebiyatı Üzerine Yazılmış Eserlerinin İncelenmesi	Ali PULAT	1996	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Yüksek Lisans
25	Şiirleri ve Hikâyeleriyle Cahit Zarifoğlu	Mustafa YEŞİLKAYA	1996	Fırat Üniversitesi	Yüksek Lisans

Verilerin Toplanması

YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı (YÖK, 2022) ana sayfasında yer alan sorgulama menüsüne “Cahit Zarifoğlu” yazılmış, aranacak alan ve izin durumlarından “tümü” seçilerek tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda çıkan 25 lisansüstü çalışmanın tamamının master düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Yapılan tezlerin tamamının incelenmesi amacıyla araştırmacı tarafından excel formatında “Tez İnceleme Formu” geliştirilmiştir. Geliştirilen form lisansüstü tezlerin; yıllarına, üniversite, enstitü adlarına, tez türlerine, konularına, amaçların ifade edilmiş biçimlerine, araştırma yöntemlerine, veri toplama araçlarına göre değerlendirilmesini sağlayacak nitelikte oluşturulmuştur. Araştırmada veriler nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman inceleme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Nitel araştırmalarda veri toplamak için yaygın olarak gözlem, görüşme, odak grup görüşmesi ve doküman inceleme yöntemleri kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmada var olan bir durumu ortaya koymak amaçlandığı için bu araştırmada doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Yazılı belgelerin içeriğinin belirli bir sistematik çerçevesinde, titiz bir şekilde analiz edilmesine “doküman analizi”, “belge inceleme” isimler verilmektedir (Kıral, 2020). Alan yazında genel olarak “doküman analizi” ismi kullanılmaktadır. Analizi yapılacak dokümanlar basılı veya elektronik materyallerden meydana gelmiş olabilir. Doküman analizinde araştırmacının, elde ettiği belgeleri doğru bilgiye ulaşmak için bir sistem çerçevesinde titiz bir şekilde incelemesi, sınıflandırması (Sak vd., 2021) esastır.

Verilerin Analizi

İncelenecek lisansüstü çalışmalar, YÖK ulusal tez merkezinden pdf olarak indirilmiş ve araştırmacı tarafından oluşturulan “Tez İnceleme Formu”nda yer alan uygun başlıklar altında tabloya işlenmiştir. Yapılan çalışmada belgeler titiz bir şekilde incelenmiş ve sonuçlar ilgili başlıklara göre sınıflandırılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Toplanan verileri açıklamaya yarayacak kavram ve ilişkilere ulaşacak analiz tekniklerinden biri içerik analizidir. Doğrudan gözlem yapılamayan çalışmalarda objektif ve sistematik çıkarımlar içerik analizi ile

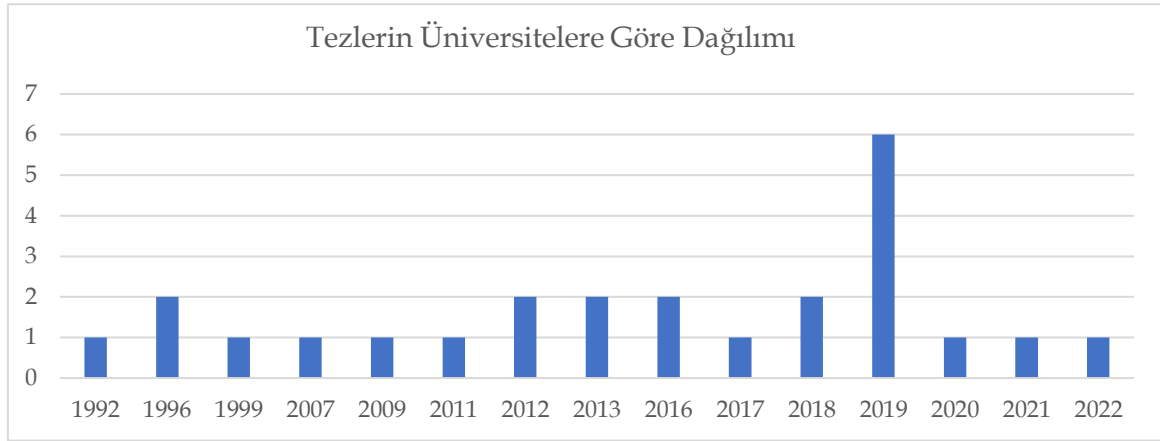
sağlanabilir. İçerik analizinde verilerin kodlanması, kategorilere ayrılması, temaların bulunması, verilerin bu kategori ve temalara göre düzenlenip tanımlanması ve yorumlanması aşama olarak birbirini takip (Yıldırım ve Şimşek, 2018) etmektedir. Yapılacak içerik analizi ile verilerin sayısal verilerle desteklenerek okuyucuya olduğu gibi aktarılması hedeflenmiştir (Çepni, 2010; Büyüköztürk, 2009). Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların incelenmesi alanında yapıldığı düşünülen ilk çalışma olduğu var sayımı ile tezlerle ilgili analizler, kendi aralarında herhangi bir gruplandırma yapılmadan, şu başlıklara göre yapılmıştır: Tezlerin yapıldıkları yıllara, üniversitelere, enstitülere, tez türüne, yazıldıkları dillere, konularına, amaçlarının ifade edilmiş biçimlerine, araştırma yöntemlerine, evren ve örneklemelerine, veri toplama araçlarına, önerilere yer verilip verilmemesine göre dağılımı. Tezler konularına göre incelenirken, YÖK sisteminde kayıtlı konu başlıklarına değil; tezlerin içeriklerinden hareketle genel anlamda hangi konuya odaklandığına bakılmış ve bu yönde bir inceleme tercih edilmiştir. Elde edilen veriler araştırmacı ve ilgili alan uzmanları tarafından yüzde ve frekansları hesaplanarak analiz edilmiş, frekans için (f), yüzde için (%) sembolü kullanılmıştır.

Etik Kurul İzin Belgesi

Bu makale, araştırma sürecinde herhangi bir canlıdan herhangi bir yolla veri elde edilmediğinden dolayı etik kurul iznine gerekli olmayan makaleler kategorisinde yer almaktadır.

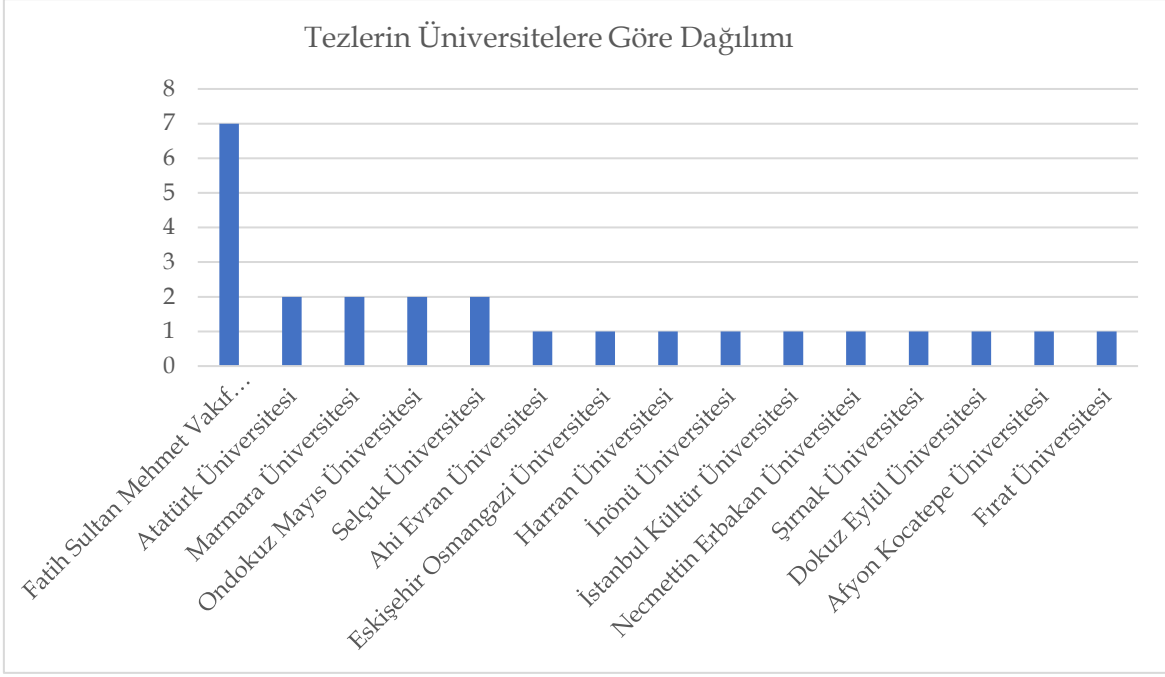
II. BULGULAR

Bu bölümde, Cahit Zarifoğlu konulu lisansüstü çalışmaların incelenmesinden elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. YÖK tez merkezine kayıtlı 25 tezdten elde edilen veriler tablo haline getirilmiş, yorumlanmış ve tablolar da şekillerle desteklenmiştir.

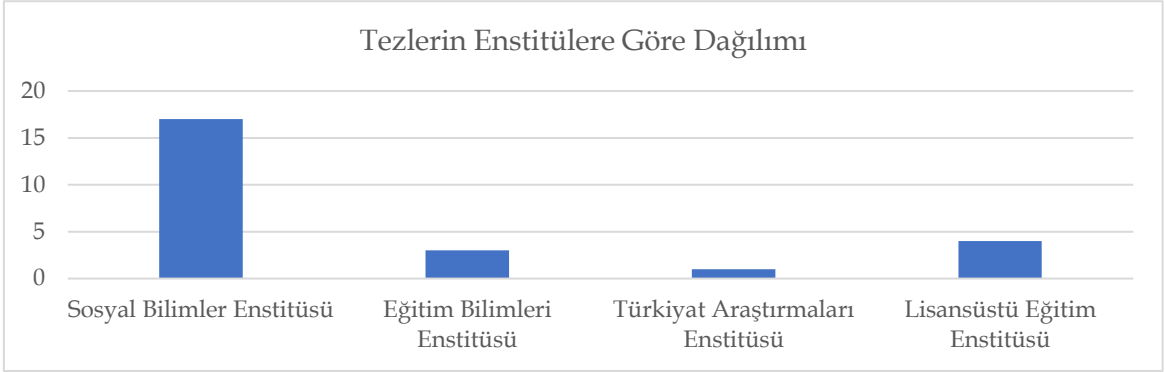
Şekil 1. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Araştırma sonuçlarına göre YÖK tez merkezine kayıtlı Cahit Zarifoğlu konulu lisansüstü ilk çalışmanın 1992 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. 1992, 1999, 2007, 2009, 2011, 2017 ve 2020-2022 yıllarında birer; 1996, 2012, 2013, 2016 ve 2018 yıllarında ikişer, 2019 yılında da 6 çalışmanın yapıldığı tespit edilmiştir.

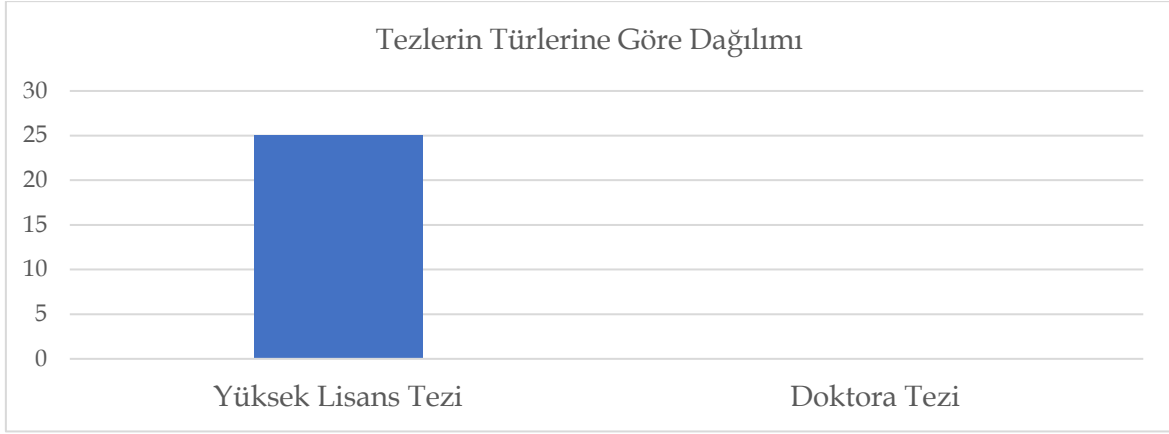
Şekil 2. Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Cahit Zarifoğlu konulu lisansüstü çalışmaların 15 üniversitede yapıldığı tespit edilmiştir. Ahi Evran, Eskişehir Osmangazi, Harran, İnönü İstanbul Kültür, Necmettin Erbakan, Şırnak, Dokuz Eylül, Afyon Kocatepe ve Fırat üniversitelerinde birer; Atatürk, Marmara ve Ondokuz Mayıs üniversitelerinde ikişer; Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nde 7 lisansüstü çalışmanın yapıldığı görülmektedir.

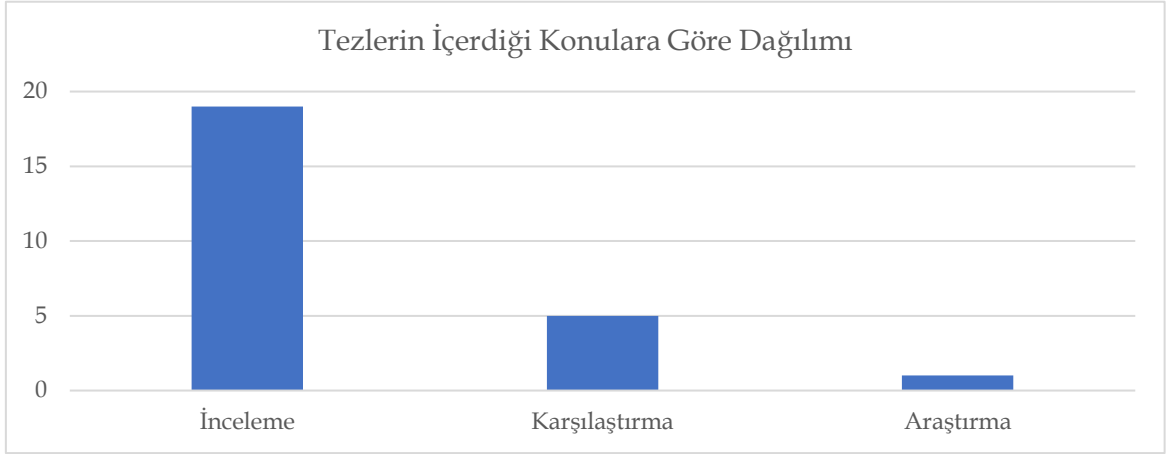
Şekil 3. Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Yapılan çalışmada Cahit Zarifoğlu konulu lisansüstü çalışmalardan 1'inin Türkiyat Araştırmaları, 3'ünün Eğitim Bilimleri, 4'ünün Lisansüstü Eğitim, 17'sinin de Sosyal Bilimler Enstitülerinde yapıldığı belirlenmiştir.

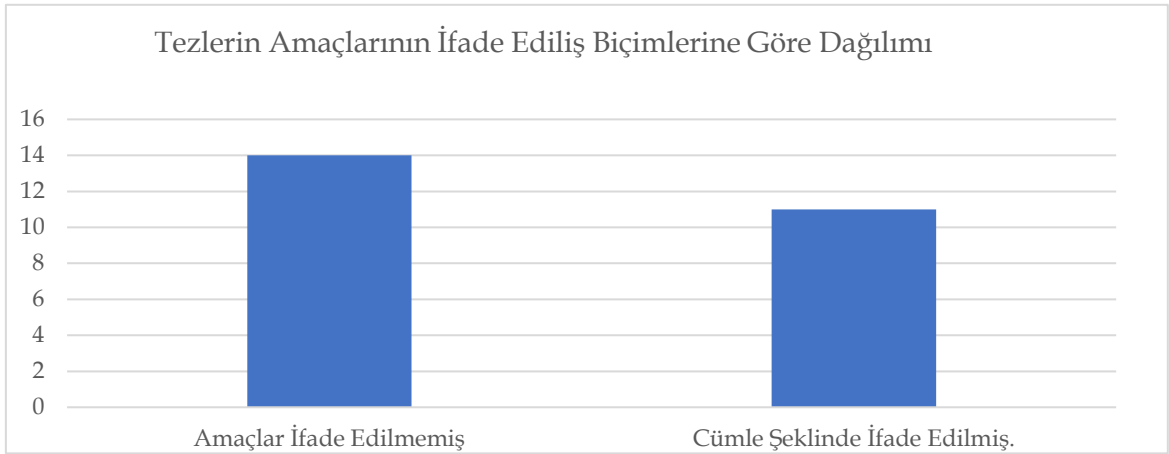
Şekil 4. Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Cahit Zarifoğlu konulu lisansüstü çalışmaların tamamının yüksek lisans derecesinde olduğu tespit edilmiştir.

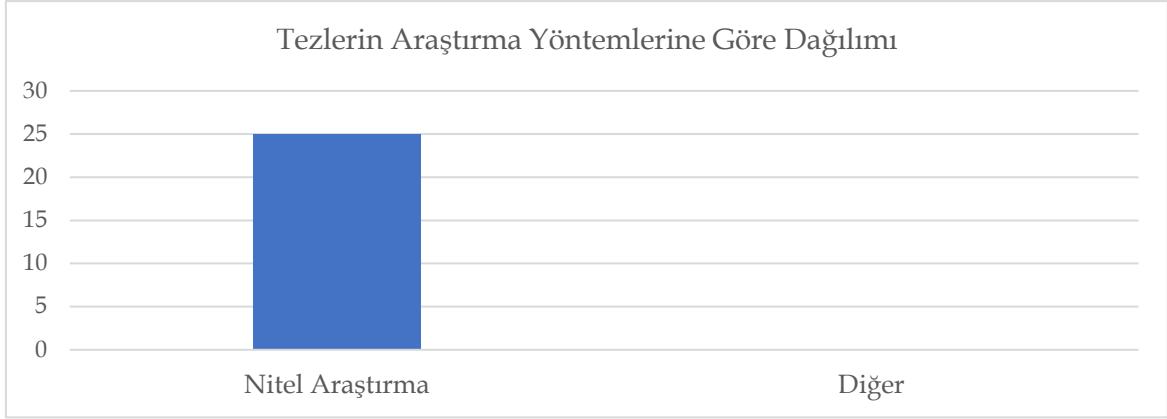
Şekil 5. Tezlerin İçerdiği Konulara Göre Dağılımı

Yapılan araştırmada Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan lisansüstü çalışmalardan 1'inin araştırma, 5'inin karşılaştırma, 19'unun da inceleme konularını içerdiği belirlenmiştir.

Şekil 6. Tezlerin Amaçlarının İfade Ediliş Biçimlerine Göre Dağılımı

Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların 11'inde amaçların ifade edildiği, 14'ünde ise ifade edilmediği tespit edilmiştir.

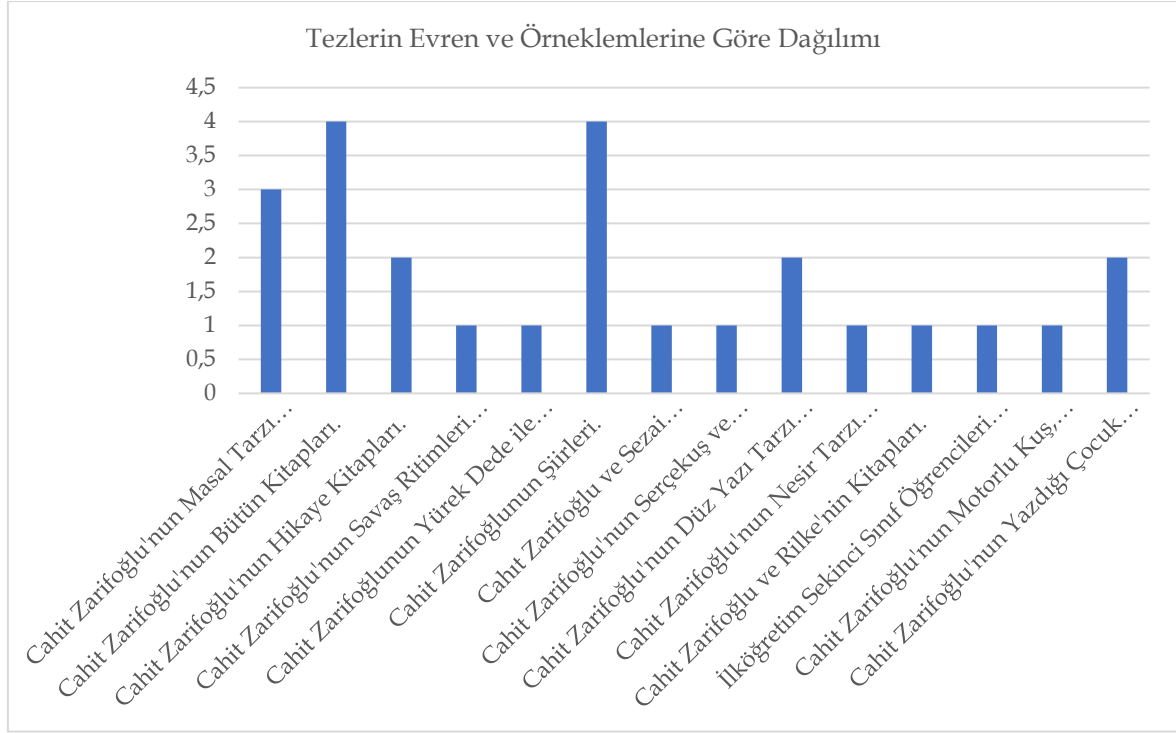
şekil 7. Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Yapılan incelemede Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların tamamında nitel araştırma yöntemlerine başvurulduğu tespit edilmiştir.

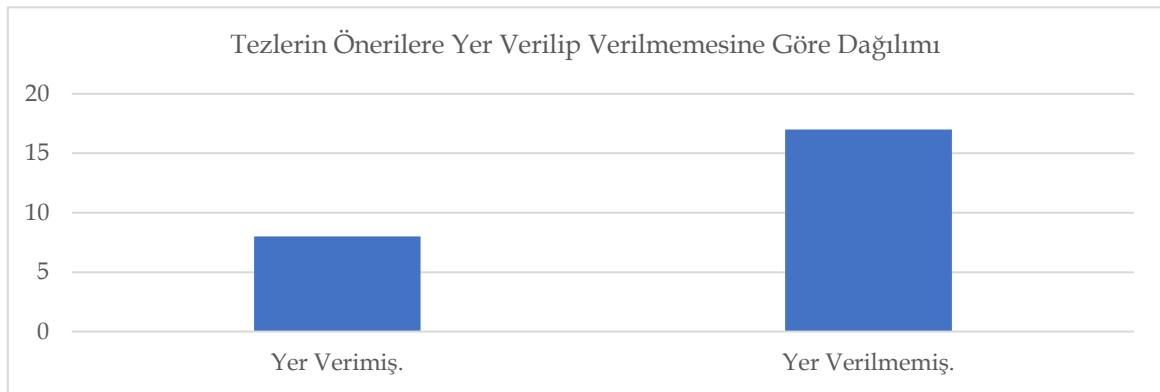
şekil 8. Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların incelenmesinde verilerin 1 tezde eklektik yöntem, 1 tezde likert yöntemi ve kavram geliştirme ölçeği, 23 tezde de doküman inceleme yöntemi ile toplandığı belirlenmiştir.

Şekil 9. Tezlerin Evren ve Örneklemlerine Göre Dağılımı

Yapılan incelemede Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarda evren ve örneklem olarak; Cahit Zarifoğlu'nun masal tarzı kitaplarının 3, bütün kitaplarının 4, şiirlerinin 4, hikâye kitaplarının 2, çocuk şiir ve kitaplarının 2, düz yazı tarzı yetişkin kitaplarının 2 tezde kullanıldığı belirlenmiştir. Diğer 10 çalışmada ise evren ve örneklem olarak 1'er kez olmak üzere; Cahit Zarifoğlu'nun *Savaş Ritimleri* ve Andrea Busfield'in *Milyonlarca Gölgenin Altında* romanları, Cahit Zarifoğlu'nun *Serçekuş* ve Samet Behrengi'nin *Nine ve Sarı Cıvciv* adlı kitapları, Cahit Zarifoğlu'nun *Motorlu Kuş*, *Samed Behrengi'nin Küçük Kara Balık* ve Richard Bach'ın *Martı Jonathan* adlı kitapları, Cahit Zarifoğlu ve Rilke'nin kitapları, Cahit Zarifoğlu ve Sezai Karakoç'un şiirleri, Cahit Zarifoğlu'nun *Yürek Dede ile Padişah*, *Serçekuş* adlı kitapları, Cahit Zarifoğlu'nun yetişkin kitapları ve düz yazı türündeki kitapları, Cahit Zarifoğlu'nun nesir tarzı bütün kitapları kullanılmıştır. Ayrıca bir çalışmada da ilköğretim sekizinci sınıf öğrencileri ve Cahit Zarifoğlu'nun masal kitaplarının kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 10. Tezlerin, Önerilere Yer Verilip Verilmemesine Göre Dağılımı

Yapılan incelemede Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların 8'inde önerilere yer verildiği, 17'sinde ise yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma ve sonuç kısmında, tezlerin incelenen başlıklarından hareketle, "amaç ve önem" kısmında yazılan konulara katkı sağlayıp sağlamadığı ve diğer hususlara açıklık getirilecektir. Öneriler kısmında ise, araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda konuyla ilgili eksik olduğu, yapılmasının yararlı olduğu düşünülen önerilere yer verilmiştir.

YÖK tez veri tabanına kayıtlı tezler "Cahit Zarifoğlu" ifadesi "bütün alanlar" tercihi ile aratılmış ve çıkan 25 lisansüstü tezin tamamı araştırmada ele alınmıştır. Cahit Zarifoğlu konusunun çalışıldığı 25 lisansüstü çalışmada Cahit Zarifoğlu'nun hangi yönüne / yönlerine değinildiği, hangi yönüne / yönlerine değinilmediği incelenmiştir.

Tartışma

Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan lisansüstü çalışmalar, yapıldıkları üniversitelere göre incelendiğinde konunun 15 üniversitede çalışıldığı tespit edilmiştir. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nde 7 tez (%28, n=25)'in, her birerinde ikişer çalışma olmaz üzere Atatürk Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi'nde 8 tezin (%32, n=25), diğer 10 tezin (%40, n=25) her birerinde birer tez olmak üzere 10 farklı üniversitedeki öğrenciler tarafından çalışıldığı görülmektedir. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nde yapılan çalışmaların çokluğu dikkat çekmektedir. Bilindiği gibi lisansüstü tezlerde konunun kim veya kimler tarafından belirlendiği, konu belirleme süreçlerine nelerini nelerin etkilediği tartışılan konular arasındadır (Taştan, 2018), (Akbulut vd., 2013). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nde Zarifoğlu ile ilgili çalışmaların çokluğunda öğrencilerin konu tercihi yanında danışman hocaların yönlendirmeleri vb. unsurların da katkısı olduğu değerlendirilmektedir. Diğer yandan Türkiye'de mevcut 208 üniversitenin (YÖK, İstatistikler, 2023) 196'sında (%94, n=208) Zarifoğlu'yla ilgili lisansüstü çalışma yapılmaması da dikkat çekicidir.

Cahit Zarifoğlu 7 Haziran 1987 tarihinde vefat etmiştir (Aldı, 2017). Şairle ilgili YÖK tez sistemine kayıtlı lisansüstü ilk çalışmanın (Elmas, 1992) vefatından 5 yıl sonra yapıldığı tespit edilmiştir. Yazarla ilgili tezlerin 8'inin (%32, n=25) her yıl birer olmak üzere 1992, 1999, 2007, 2009, 2011, 2017, 2020, 2021, 2022 yıllarında; yılda ikişer olmak üzere 8'inin (%32, n=25) 1996, 2012, 2013, 2016, 2018 yıllarında ve 6'sının (%24, n=25) 2019 yılında yaptığı belirlenmiştir. 2019 yılında yapılan 6 tezin; Necmettin Erbakan, Atatürk, Marmara, Ondokuz Mayıs, Fatih Sultan Mehmet Vakıf, Harran Üniversitelerinde yapıldığı tespit edilmiştir. Tezlerin yapılış yıllarına göre dağılımı dikkate alındığında durumun normal kabul edilirken bir yılda 6 tezin yapılmış olması dikkat çekici olarak değerlendirilmektedir.

Lisansüstü çalışmaların yapıldıkları enstitülere göre dağılımlarına göre 1 tezin (%4, n=25) Türkiyat Araştırmaları, 3 tezin (%12, n=25) Eğitim Bilimleri, 4 tezin (%16, n=25) Lisansüstü Eğitim, 17 tezin (%68, n=25) Sosyal Bilimler Enstitülerinde yapıldığı tespit edilmiştir. Cahit Zarifoğlu; şair, yazar, mütefekkir (Sürgit, 2019), aksiyon insanı olarak öne çıkmıştır ve bilinen adıyla sosyal bilimler alanında çalışmalar yapmıştır. Bu nedenle yazarla ilgili çalışmaların yapıldığı enstitüler alanla örtüşmektedir.

Yapılan araştırma Cahit Zarifoğlu konulu lisansüstü çalışmaların tamamının yüksek lisans (master) düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bilindiği gibi doktora eğitimi, yüksek lisans eğitiminin üzerine yapılmaktadır (ÖSYM, 2022) ve alanda daha derin

araştırmaları içermektedir. Herhangi bir konuda yapılan doktora çalışması, alanda çalışmak isteyenlere yol gösterici nitelik de taşımaktadır. Bu nedenle doktora çalışmalarının önemli olduğu bilinmektedir. Yazarın edebi kişiliği ve eserleri dikkate alındığında (Şirin, Zarifoğlu, 2014) doktora düzeyinde çalışmaların olması gerektiği değerlendirilmektedir.

Sözlükte “Ele alınan, incelenen, üzerinde konuşulan mesele, olay, fikir veya durum, mevzu. Bahis (TDK, 2023.” olarak tanımlanan konu sözcüğü, konuşmanın veya yazılan metnin temelini oluşturur. Başka bir deyişle konusu olmayan bir konuşma veya yazı düşünülemez. Cahit Zarifoğlu konulu lisansüstü çalışmalar konu bakımından incelenirken çalışmaların Zarifoğlu’nun hangi yönü üzerinde yoğunlaştığı noktasından hareket edilmiştir. Bu bakış açısıyla incelendiğinde yapılan çalışmaların 1’inin (%4, n=25) araştırma, 5’inin (%20, n=25) karşılaştırma, 19’unun (%76, n=25) inceleme olmak üzere üç temel konuda yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

“Masal Türünün Çocuktaki Kavram Gelişimine Etkisi Üzerine Bir Araştırma: Cahit Zarifoğlu Örneği” adlı çalışmada masal türünün çocukların kavram gelişimine etkisi, Cahit Zarifoğlu’nun masal tarzı anlatıları üzerinden incelenmektedir. Çalışmanın sonuç bölümünde Cahit Zarifoğlu’nun masal türü eserlerinde çocukların ilgisini çekecek konuları seçtiği vurgulanmaktadır. İşnas’ın çalışmasında; Zarifoğlu’nun masallarında sıklıkla yer alan ve okura kazandırılması amaçlanan kavramların birçoğunun istenen düzeyde ve olumlu yönde gelişim gösterdiği, bazı kavramların ise istenilen gelişimi göstermediği (İşnas, 2011, s. 130) belirtilmiştir.

“Sezai Karakoç ve Cahit Zarifoğlu’nun Şiirlerindeki Ortak Temaların Mukayesesi” isimli tezde her iki şairin şiirlerinde yer alan ortak temalar üzerinde durulmuştur. Çalışmada her iki şairin eserlerinde tespit edilen ortak temalar üç grupta ele alınmıştır. Birinci grupta her iki şairde ortak tema olan “insan, kadın, aşk, çocuk ve ölüm”; ikinci grupta “din ve metafizik”, üçüncü grupta da “tarih, medeniyet, coğrafya” temaları üzerinde durulmuş ve her iki şairin eserlerinden örnekler verilmiştir. Zarifoğlu ve Karakoç’un çağdaşlarına göre bu temalara farklı bakış açısı getirdikleri belirtilmiştir (Eş, 2018, s. 65, 119, 201).

“Samed Behrengî’nin ‘Nine ve Sarı Cıvıo’ ve Cahit Zarifoğlu’nun ‘Serçekuş’ Öykülerindeki Ana Karakterlerin Bireyselleşme ve Toplumsallaşma Açısından Karşılaştırılarak İncelenmesi” adlı çalışmada yirminci yüz yılın önemli problemlerinden biri olan bireyselleşme ve bireyin toplumda daha mutlu olması için önemli kabul edilen toplumsallaşma konusu yazarların belirlenen kitaplarının ana karakterlerinden hareketle ele alınmaktadır. Konuyla ilgili olarak her iki eserin içinde buldukları toplumun içinde bulunduğu durumu anlatmaları bakımından benzerlik gösterdiği, her iki eserde de yer alan karakterlerin insanlar gibi düşünen, mücadeleci hayvanlardan oluştuğu, bu hayvanlar üzerinden çocukların nasıl toplumsallaşıp nasıl birey olmaları gerektiğinin üzerinde durulduğu (Azak, 2016, s. 107) belirtilmektedir.

“Cahit Zarifoğlu’nun Savaş Ritimleri ve Andrea Busfield’in Milyonlarca Gölgenin Altında Romanlarında Afganistan ve Savaş İzleği” isimli tezde, adından da anlaşılacağı üzere iki yazarın adı geçen eserlerinden hareketle yirminci yüzyılda İslam dünyasını derinden sarsan Rusya’nın Afganistan’ı işgali, yaşanan savaşın neden olduğu felaketler ve yıkımlar üzerinde durulmaktadır. Yapılan çalışmada her iki yazarın adı geçen eserlerin farklı kişiler tarafından yazılsa da Afganistan gerçeğini anlattıkları, Ruslar’ın Afganistan’ı işgalinden kitapların yazıldıkları döneme kadar Afganistan’da yaşanan olayları, Afganistan’ın örf, adet, gelenek ve göreneklerini anlattıkları, Afganistan’da yaşananların tarihi bağlarla da ilgisini dile getirdikleri (Türksoy, 2019, s. 86) belirtilmektedir.

“Samed Behrengî’nin ‘Küçük Kara Balık’, Richard Bach’ın ‘Martı Jonathan Livingston’ ve Cahit Zarifoğlu’nun ‘Motorlu Kuş’ Adlı Öykülerindeki Ana Karakterlerin Kişilik Gelişimi,

Bireyselleşme ve Toplumsallaşma Açısından Karşılaştırılması” adlı lisansüstü çalışmada üç yazarın belirtilen kitaplarındaki ana karakterlerin bireyselleşme, toplumsallaşma ve kişilik gelişimi yönünden karşılaştırmalar yapılmaktadır. Bilindiği gibi Zarifoğlu içinde yaşadığı topluma ve toplumun problemlerine duyarlı bir yazardır (Sürgit, 2019). Bu nedenle eserlerinde “bireyselleşme, toplumsallaşma, kişilik gelişimi” vb. konulara sık sık yer verdiği bilinmektedir. Yazarın eserlerinden hareketle benzer konularda tez çalışmaları yapılmıştır. Üç yazarın eserinden hareketle yapılan çalışmada her üç eser arasında bazı benzerlik ve farklılıkların bulunduğu, *Küçük Kara Balık* ve *Martı Jonathan Livingston* arasındaki benzerliğin daha fazla olduğu, her üç eserdeki ana karakterlerde kişilik gelişimi ve bireyselleşmenin olumlu seviyede geliştiği ancak *Küçük Kara Balık* ve *Martı Jonathan Livingston*’da bireyselleşme ve kişilik gelişiminin daha belirgin olduğu (Çolaker, 2009, s. 113-115) belirtilmiştir.

“*Cahit Zarifoğlu Üzerinde Rainer Maria Rilke Etkisi*” adlı çalışmada, Cahit Zarifoğlu’nun Rilke’den etkilenip etkilenmediği üzerinde durulmaktadır. Araştırmacı yapılan çalışmadan elde edilen verilere dayanarak Zarifoğlu’nun Rilke’den hem fikren hem de eserleri bakımından etkilendiğini (Soylu, 2021, s. 132) dile getirmektedir.

“*Çağdaş Masal Örneği Olarak Cahit Zarifoğlu’nun Anlatıları*” isimli lisansüstü çalışmada, Cahit Zarifoğlu’nun eserlerinde çağdaş masal unsurlarının varlığı incelenmektedir. Yapılan incelemede Zarifoğlu’nun masal türündeki “*Serçekuş*”, “*Katıraslan*”, “*Ağaçkakanlar*”, “*Motorlu Kuş*”, “*Tilki ile Aslan*”, “*Kırmızı Gözlü Kara Yılan*”, “*Çın Çın Yılandıklar*” adlı eserlerinde masallara çağdaş bir söyleyiş ve bakış açısı getirdiği vurgulanmaktadır. “*Kırmızı Gözlü Kara Yılan*” adlı kitapta yılanların karayolunda ezilmesi; “*Katıraslan*” adlı kitapta silahını avcıya yönelten bir kahramana yer vermesi; ormanlar kralı aslanın farklı bir ruh halinde karşımıza çıkması vb. özellikler, çağdaş masal unsurları olarak (Kuzu, 2021, s. 140-141) vurgulanmaktadır.

“*Abdurrahman Cahit Zarifoğlu’nun Hayatında ve Eserlerinde Tasavvufun Etkisi*”, “*Din Eğitimi Açısından İnsanın Anlam Arayışı Problemine Cahit Zarifoğlu Masalları Bağlamında Bir Bakış*”, “*Cahit Zarifoğlu’nda Dinî Kişiliğin Psikolojisi*”, “*İslâmî Duyarlılık Çerçevesinde Cahit Zarifoğlu’nun Çocuk Hikâyeleri*”, “*Cahit Zarifoğlu’nun Eserlerinde Dinî ve Manevi Unsurlar*”, “*Cahit Zarifoğlu’nun Nesirlerinde İnsan*” adlı tezlerde yazarın eserleri genel anlamda dinî içerik, din algısı, dinin birey ve toplum üzerindeki etkisi, dinin eğitici yönü vb. yönden incelenmiştir. İncelemeler sonucunda yapılan değerlendirmelerde “*Zarifoğlu’nun hayatın anlamını arayan, hayatı sorgulayan ve bu arayışın cevabını belli ölçülerde tasavvufta bulduğu, eserlerinde açıktan olmasa da dolaylı olarak deroişliği işaret ettiği, eserlerinde tasavvufî kavramlara yer vererek okurları ve çevresindekileri tasavvufî bir hayata davet ettiği*” dile getirilmiştir (Beyhan, 2020; Demirci, 2019; Öğüt, 2019). Belirtilen tezlerde Zarifoğlu’nun eserleriyle ilgili incelemelerde yazarın “*bireyin günlük hayatından çalışma hayatına, boş vakitleri değerlendirmesinden tatil anlayışına, uluslararası ilişkilerden dinî hayatına kadar pek çok konuyu eserlerinde ele aldığı, çocuklara ve çocukların eğitilmesine, millî – manevî değerlere sahip, öz güveni yüksek, üzerinde oynanan oyunların farkında, vatansever bir şekilde yetiştirilmelerine büyük önem verdiği*” (Sağman, 2016, s. 290-293; Yazıcılar, 2013, s. 101-103; Sarı, 2013, s. 321-324) vurgulanmıştır.

“*Cahit Zarifoğlu Hikâyelerinin Değerler Açısından İncelenmesi*”, “*Cahit Zarifoğlu Şiirinde İyilik ve Kötülük İmgeleri*”, “*Cahit Zarifoğlu’nun Masallarının Değerler Eğitimi ve Söz Varlığı Açısından İncelenmesi*”, “*Cahit Zarifoğlu’nun Şiirlerinde İnsan ve Toplum*”, “*Cahit Zarifoğlu’nun Çocuk Kitaplarında Temel Değerler*”, “*Cahit Zarifoğlu Eserlerinin Tematik İncelemesi*” adlı tezlerde yazarın eserleri genel anlamda değerler ve değerler eğitimi yönünden incelenmiştir. Yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda “*yazarın değişik eserlerinde dinî, millî, ahlaki, insani temel değerlere kimi zaman doğrudan kimi zaman örtük olarak*

değindiği, çocuklara değer aktarımında masal türünün önemini bildiği ve çocuklara masal türü üzerinden din ve tanrı başta olmak üzere birçok değeri başarılı bir şekilde aktardığı" (Subaşı, 2019, s. 122-123; Kaçmaz, 2018, s. 129-131; Akça, 2017, s. 119-120; Kaya, 2007, s. 100-102; Elmas, 1992, s. 185-187; Aslan, 2019, s. 87-88) belirtilmiştir.

Sözlükte "Bir cümleyi oluşturan kelime türlerinin arasındaki ilişkileri inceleyen ve sınıflamalar yapan dil bilgisi kolu, cümle bilgisi, tümce bilgisi, nahiv, sentaks (TDK, 2023)." anlamına gelen söz dizimi, Zarifoğlu'nun eserlerinde inceleme konusu olmuştur. "Cahit Zarifoğlu'nun 'Yürekdede ile Padişah' ve 'Serçekuş' Eserlerinde Söz Dizimi" adlı tezde yazarın üç kitabı söz dizimi yönüyle incelenmiştir. Yapılan değerlendirmede yazarın belirtilen üç kitabındaki sözcüklerin belirlenen kriterlere göre incelemesi yapılmıştır. Ayrıca belirtilen eserlerde yazarın atasözlerine ve özellikle deyimlere yer verdiği, deyim öğretiminde bu kitaplardan yararlanılabileceği (Karlı, 2019, s. 118) belirtilmiştir.

Herhangi bir alanda tespit edilen problemin çözümü üzerine yapılan araştırmalar kimi zaman rapor olarak, kimi zaman da akademik bir tez olarak yayımlanır. Akademik tezler alanda tespit edilen problemleri detaylı araştırmak ve problemlerin çözümü için önerilere yer verilmek amacıyla hazırlanır. Lisansüstü tezlerde amaç cümleleri bu nedenle önemli kabul edilmektedir (Baltacı, 2019). Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların 11'inde (%44, n=25) amaçların ifade edildiği, 14'ünde (%56, n=25) ise ifade edilmediği tespit edilmiştir. Bilindiği gibi lisansüstü tezler, bağlı oldukları enstitülerin belirlediği tez yazım kılavuzuna göre yazılmaktadır. Tez yazım kılavuzu enstitüler bazında farklılıklar gösterebilmektedir. Bu nedenle bazı tezlerde "amaçlar" yer almamakla birlikte böyle bir bölüm olmasa da tezin niçin yazıldığı, tez yazmaya olan ihtiyacın dile getirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Yapılan incelemede tezlerin %56'sında amaçların yer almaması eksiklik olarak değerlendirilmiştir.

Sözlüklerde "Araştırmak işi. Bir konu veya bir kimse hakkında bilgi edinmek için soruşturma yapma, tahkik. Bir konu üzerinde yapılan ilmî inceleme, tetkik, tettebbu (Kubbealtı, 2023)", "Bilim ve sanatla ilgili belirli bir yöntemle yapılan çalışmalara araştırma (TDK, 2023)" anlamlarında kullanılan araştırma sözcüğü günümüzde akademik ve bilimsel çalışmalarda sıkça kullanılan sözcüklerdendir. Bilimsel çalışmanın niteliğine göre farklı araştırma modellerinin varlığı ayrıca güvenilirlik ve geçerlilik yönüyle de önemi (Karasar, 2020) bilinmektedir. Cahit Zarifoğlu konulu tezler, araştırma yöntemlerine göre incelendiğinde yapılan 25 tezin tamamında (%100, n=25) nitel araştırma yöntemine başvurulduğu tespit edilmiştir. Tezlerin konusu dikkate alındığında başvuru araştırma yönteminin uygun olduğu değerlendirilmektedir.

Yapılan akademik çalışmanın güvenilir, sağlıklı bir sonuca ulaşması için araştırma verilerini toplama araçları da önemlidir. Araştırmacı gerçeklerle verilerin toplanması aşamasında yüzleşir (Baltacı, 2019). Doğru tespit edilen veri toplama araçları araştırmayı başarılı bir sonuca götürecektir, bu nedenle araştırmacıların birçoğu araştırmaya has veri toplama araçları da geliştirmektedir. Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların incelenmesinde verilerin 1 tezde (%4, n=25) eklektik yöntem, 1 tezde (%4, n=25) likert yöntemi ve kavram geliştirme ölçeği, 23 tezde (%92, n=25) de doküman inceleme yöntemi ile toplandığı belirlenmiştir. Veri toplama araçlarının tez konuları ile uygun olduğu değerlendirilmektedir.

Bilimsel çalışmalarda veriler kadar verilerin elde edildiği çevre de önemlidir. Verileri içinde bulunduran en büyük gruba evren denir. Evren, canlı veya cansız varlıklardan oluşabilir. Araştırmacı, araştırmanın özelliğine göre ve kendi belirlediği bir yöntemle evrenin içinden evrenin genelini temsil ettiğini düşündüğü bir veya birkaç grubu seçer ve buna da örneklem (Ural ve Kılıç, 2021) denir. Evren ve örneklem, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği bakımından (Karasar, 2020; Ural ve Kılıç, 2021)

önemlidir. Yapılan incelemede Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarda evren ve örneklem olarak; Cahit Zarifoğlu'nun masal tarzı kitaplarının 3 (%12, n=25), bütün kitaplarının 3 (%12, n=25), şiirlerinin 3 (%12, n=25), hikâye kitaplarının 2 (%8, n=25), yetişkin kitapları ve düz yazı türündeki kitaplarının 2 (%8, n=25) tezde kullanıldığı belirlenmiştir. Diğer 8(%32, n=25) çalışmada ise evren ve örneklem olarak 1'er kez olmak üzere; Cahit Zarifoğlu'nun "*Savaş Ritimleri ve Andrea Busfield'in Milyonlarca Gölgenin Altında*" romanları, Cahit Zarifoğlu'nun "*Serçekuş*" ve Samet Behrengi'nin "*Nine ve Sarı Cıvıo*" adlı kitapları, Cahit Zarifoğlu'nun "*Motorlu Kuş*", Samed Behrengi'nin "*Küçük Kara Balık*" ve Richard Bach'ın "*Martı Jonathan*" adlı kitapları, Cahit Zarifoğlu ve Rilke'nin kitapları, Cahit Zarifoğlu ve Sezai Karakoç'un şiirleri, Cahit Zarifoğlu'nun "*Serçekuş*" adlı kitapları, Cahit Zarifoğlu'nun nesir tarzı bütün kitapları, Cahit Zarifoğlu'nun çocuk şiirleri ve çocuk kitapları kullanılmıştır. Ayrıca bir çalışmada da ilköğretim sekizinci sınıf öğrencileri ve Cahit Zarifoğlu'nun masal kitaplarının kullanıldığı tespit edilmiştir. Evren ve örneklem seçiminin tez konusu ile uyumlu olduğu değerlendirilmektedir.

Akademik çalışmaların önemli özelliklerinden biri de tespit edilen bir problemin çözümü için yapılmış olması ve problemin çözümü için öneriler sunmasıdır. Bu nedenle akademik çalışmalardan lisansüstü tezlerin sonunda öneriler kısmının yer alması beklenmektedir. Öneriler kısmında, çalışmada tespit edilen problemlerin çözüme kavuşturulması için sunulan önerilere yer verilir. Cahit Zarifoğlu üzerine yapılan lisansüstü tezler incelendiğinde, çalışmaların 8'inde (%32, n=25) önerilere yer verildiği, 17'sinde (%68, n=25) ise önerilere yer verilmediği tespit edilmiştir. Önerilere yer verilmeyen tez sayısının çok fazla olduğu değerlendirilmektedir.

Sonuç

Cahit Zarifoğlu konulu 25 lisansüstü tezde; kitaplarından, aile bireyleri ve yakın dostlarıyla yapılan söyleşilerden alıntılarla Cahit Zarifoğlu'nun aşağıdaki yönlerine değinilmiştir: "Okuyan, yazan, okumayı ve yazmayı seven, entelektüel birikimi olan, temel kaygısı insan olan, tüketici değil üretici olmayı hedefleyen, bireyin ve toplumun mutluluğunu esas alan, iyi bir insan, iyi bir aile reisi, insanlara değer veren, dürüst, çevresine ve yaşadığı dönemin olaylarına duyarlı, yaşanan problemlere çözümler üreten, mütevazı, insanlığın problemlerden kurtuluşunun eğitimle mümkün olacağına inan ve bu nedenle çocukların eğitimine inanan, inancında samimi, kısmen maceraperest, Batılıların ve emperyalistlerin İslam ülkeleri başta olmak üzere geri kalmış olarak tabir edilen ülkeleri sömürdüğünü bilen, bunu kendine dert edinen, Türk şiirine ve çocuk edebiyatına yeni söyleyişler, yeni ve farklı bakış açıları getiren müstesna bir şahsiyet." Araştırma sonucunda, eserlerinden hareketle hazırlanan 25 lisansüstü çalışmada Cahit Zarifoğlu'nun belirgin olan bütün yönlerine olumlu ifadelerle değinildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

Cahit Zarifoğlu ile ilgili lisansüstü çalışmalar incelendikten sonra, alanda akademik çalışma yapmak isteyen araştırmacılara aşağıdaki önerilerde bulunmanın yararlı olacağı değerlendirilmektedir:

1) Cahit Zarifoğlu çağına şahitlik eden, problemlere duyarlı ve farklı bakış açıları geliştiren bir yazardır. Bu nedenle daha fazla üniversite tarafından akademik çalışmalara konu edilebilir.

2) Zarifoğlu ile ilgili bir yılda 6 tezin yapılma nedeni lisansüstü çalışmaların konu seçimindeki etkenler bağlamında araştırılabilir.

3) Cahit Zarifoğlu ile ilgili lisansüstü çalışmaların tamamının master düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Alanda doktora çalışmalarının yapılması teşvik edilebilir.

4) Masal türünün çocuk edebiyatındaki ve çocukların eğitimindeki yeri bilinmektedir. Cahit Zarifoğlu'nun bu alana katkıları bu çalışmada ortaya konmuştur. Buradan hareketle çağdaş masal örnekleri ile ilgili diğer Türk yazarların eserlerinde daha detaylı akademik çalışmalar yapılabilir.

5) Cahit Zarifoğlu'nun eserleri hadis-i şerifler, belki ayetler, tasavvuf, menkıbeler, İslâmî davranış biçimleri, tavırlar, tepkiler, kabuller yönüyle de akademik olarak incelenebilir.

6) Cahit Zarifoğlu'nun *Yürekdede ile Padişah*, *Kuşların Dili* ve *Küçük Şehzade* masalları, özellikle din ve tanrı duygusuyla ilgili değer kazandırılmak istenirken okutulabilir.

7) Cahit Zarifoğlu ile ilgili davranış bilimleri, psikoloji, uluslararası ilişkiler alanlarında da lisansüstü çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Akbulut vd., (2013). Doktora Tez Sürecinde Karşılaşılan Problemlerin Belirlenmesi: Eğitim Fakültesi Örneği, Determination of Faced Problems in Doctorate Thesis Process: Education Faculty Sample. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 50-69.
- Akça, S. (2017). Cahit Zarifoğlu'nun Şiirlerinde İnsan ve Toplum, Human And Society in Cahit Zarifoğlu's Poem. *Yüksek Lisans Tezi*. Kırşehir: Ahi Evran Üniversitesi.
- Aldı, M. (2017). Zarif Prensin Sanat Masallarına Yolculuk. *Hece Dergisi* (126-128), s. 360-366.
- Aslan, C. (2019). Cahit Zarifoğlu'nun Hikayelerinin Değerler Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Azak, S. (2016). Samed Behrengi'nin "Nine ve Sarı Cıvıv", Cahit Zarifoğlu'nun "Serçekuş" Öykülerindeki Ana Karakterlerin Bireyselleşme ve Toplumsallaşma Açısından Karşılaştırılarak İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Beyhan, İ. (2020). *Abdurrahman Cahit Zarifoğlu'nun Hayatında ve Eserlerinde Tasavvufun Yeri*, Yüksek Lisans Tezi. Şırnak: Şırnak Üniversitesi.
- Bıkmaz vd., (2013). Eğitim Programları ve Öğretim Alanında Yapılan Doktora Tezlerine Ait İçerik Çözümlemesi (1974-2009). *Eğitim ve Bilim*, 288-303.
- Bilge, M. (2017). Bir Derviş Yazabilmek. *Hece Dergisi* (126-128), s. 123-125.
- Bilgili, A. (2018). Mavera Edebiyat Dergisi'nde Sosyal- Siyasi Düşünce ve Coğrafya. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal Bilimlerde Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çakır, E. (2017). Bir Sanatçının Dünyasına Sızmak. *Hece Dergisi* (126-128), s. 65-67.
- Çalık, M., ve Sözbilir, M. (2014). İçerik Analizinin Parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.

- Çepni, S. (2010). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Çolaker, Ö. (2009). *Samerd Behrengi'nin "Küçük Kara Balık", Richard Bach'ın "Martı Jonathan Livingston" ve Cahit Zarifoğlu'nun "Motorlu Kuş" adlı Öykülerindeki Ana Karakterlerin Kişilik Gelişimi, Bireyselleşme ve Toplumsallaşma Açısından Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi.
- Demirci, E. (2019). *Din Eğitimi Açısından İnsanın Anlam Arayışı Problemine Cahit Zarifoğlu Masalları Bağlamında Bir Bakış*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Elmas, N. (1992). *Cahit Zarifoğlu'nun Eserlerinin Tematik İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Ergün, K. (2017). Cahit Zarifoğlu ve Açık Siyaset Okulu. *Hece Dergisi* (126-128), s. 126-132.
- Eş, A. (2018). *Sezai Karakoç ve Cahit Zarifoğlu'nun Şiirlerindeki Ortak Temaların Mukayesesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- İşler, A. (2022). Yedi Güzel Adam'ın Maver'a'sında Sovyetlerin Afganistan'ı İşgali ve Afgan Cihadı. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* (40. Yıl Özel Sayısı), 120-136.
- İşnas, S. (2011). *Masal Türünün Çocuktaki Kavram Gelişimi Üzerine Bir Araştırma: Cahit Zarifoğlu Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Kaçmaz, G. (2018). *Cahit Zarifoğlu'nun Masallarının Değerler Eğitimi ve Söz Varlığı Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Karaçam, F. *Zarifoğlu, Abdurrahman Cahit*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi: <https://islamansiklopedisi.org.tr/zarifoglu-abdurrahman-cahit> [Erişim tarihi: 23.01.2023].
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Karlı, A. (2019). *Cahit Zarifoğlu'nun "Yürekdede ile Padişah" ve "Serçekuş" Eserlerinde Söz Dizimi*. Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Kaya, V. (2007). *Cahit Zarifoğlu'nun Çocuk Kitaplarında Temel Değerler*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Kılınç, E. (2022). *Cahit Zarifoğlu'nun Şiirlerinde Görme ve Gösterme Biçimleri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (15), 170-189.
- Kubbealtı. *Araştırma*. Kubbealtı Lugatı: <http://lugatim.com/s/ARASTIRMA> [Erişim tarihi: 23.01.2023].
- Kuzu, S. (2021). *Çağdaş Masal Örneği Olarak Cahit Zarifoğlu'nun Anlatıları*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Metin, H. (2012). *Çocuk Sesinin Düzensizliğini Arayan Adam: Cahit Zarifoğlu*. Cahit Zarifoğlu'nun Eserlerinde Çocuk İmgesi. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Orhan, M. (2021). *TÜBİTAK Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Yönünden İncelenmesi*. Doktora Tezi. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.

- Öğüt, N. (2019). *Cahit Zarifoğlu'nda Dini Kişiliğin Pskolojisi*. Yüksek Lisans Tezi. Şanlıurfa: Harran Üniversitesi.
- ÖSYM. *Tanımlar*. ÖSYM (Ölçme Seçme Yerleştirme Merkezi): <https://www.osym.gov.tr/TR,1371/tanimlar.html> [Erişim tarihi: 28.01.2022].
- Özlem, F. (2008). Çocuklarda Kişilik ve Maneviyatın Geliştirilmesi Açısından Cahit Zarifoğlu'nun Masalları ve Çocuk Şiirleri. *Türk Halk Edebiyatı 2. Uluslararası Çocuk Edebiyatı Kongresi*, 2. Kitap, 13-15 Kasım 2008, Bakü, 684-689.
- Paksoy, N. (2016). Çağının Tanığı Bir Şair/Bir Şiir Cahit Zarifoğlu'nun "Daralan Vakitler" Şiiri Üzerine Bir İnceleme, A Poet, a Witness of His Time/ a Poem, a Witness of Its Age A Study on Cahit Zarifoğlu's Poem "Daralan Vakitler". *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 420-434.
- Sağman, H. (2016). *İslami Duyarlılık Çerçevesinde Cahit Zarifoğlu'nun Çocuk Hikayeleri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Sakız vd., (2021). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Doküman Analizi, Document Analysis as a Research Method. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250.
- Sarı, E. (2013). *Cahit Zarifoğlu'nun Nesirlerinde İnsan, Human in the Prose Writings of Cahit Zarifoğlu*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Sivri, M. (2008). Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Yeni Konular ve Yeni Yönelimler. *Türk Halkları Edebiyatı 2. Uluslararası Çocuk Edebiyatı Kongresi*, 2. Kitap, 3-15 Kasım 2008, Bakü, 773-777.
- Soylu, Ü. (2021). *Cahit Zarifoğlu Üzerinde Rainer Maria Rilke Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Subaşı, Ş. (2019). *Cahit Zarifoğlu'nun Şiirinde İyilik ve Kötülük İmgeleri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Sürgit, B. (2019). Modern Bireyin Yalnızlaşması ve Yabancılaşması Bağlamında Apartman Yaşamı ve Cahit Zarifoğlu'nun "Eksik Yol" Başlıklı Öyküsü. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 59(2), 449-466.
- Şakar, C. (2017). Cahit Zarifoğlu: Daima Bir Başlangıç Vardır. *Hece Dergisi* (126-128), s. 43-47.
- Şirin, M. (2013). *Güneşe Yol Yapan Çocuk Cahit Zarifoğlu Kitabı*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Şirin, M. (2014). Ergin Çocukların Yazarı: Cahit Zarifoğlu. *Türk Dili Dergisi*, 107(756), s. 663-674.
- Taştan, A. (2018). İlahiyat Fakülteleri Felsefe ve Din Bilimleri Bölümlerinde Lisansüstü Tez Çalışmaları ve Bazı Yöntembilimsel Sorunlar. *Bilimname*, 35(1), 303-318.
- TDK. *Güncel Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Sözlükleri: <https://sozluk.gov.tr> [Erişim tarihi: 30.01.2023].
- TDK. *Güncel Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Sözlükleri: <https://sozluk.gov.tr> [Erişim tarihi: 30.01.2023].
- Türksoy, A. (2019). *Cahit Zarifoğlu'nun Savaş Ritimleri ve Andrea Busfield'in Milyonlarca Gölgenin Altında Romanlarında Afganistan ve Savaş İzleği*. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Ural, A., ve Kılıç, İ. (2021). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Yazıcılar, S. (2013). *Cahit Zarifoğlu'nun Eserlerinde Dini ve Manevi Unsurlar*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- YÖK. Tez Merkezi. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> [Erişim tarihi: 03.15.2022].
- YÖK. İstatistikler. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi: <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden alındı, [Erişim tarihi: 28.01.2023].
- YÖK. Tez Merkezi (Cahit Zarifoğlu). Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> [Erişim tarihi: 23.01.2023].
- Zarifoğlu, C. (2004). *Bir Değirmendir Bu Dünya*. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Zarifoğlu, C. (2006). *Konuşmalar*. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Zarifoğlu, C. (2010). *Bir Değirmendir Bu Dünya*. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Zarifoğlu, C. (2013). *Korku ve Yakarış*. İstanbul: Beyan Yayınları.